

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглядається актуальна проблематика організації туристичної діяльності та розвитку в'їзного туризму на території України в умовах запровадження воєнного стану

Ключові слова: в'їзний туризм, воєнний стан, дестинація, туризм, проблема.

The article examines the current problems of organizing tourist activities and the development of inbound tourism on the territory of Ukraine in the conditions of the introduction of martial law. On the basis of analytical and statistical data from STDA, the Ministry of Foreign Affairs, and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the main problems related to the peculiarities of tourism in the territories whose boundaries are fixed in the Constitution have been identified.

Key words: inbound tourism, martial law, destination, tourism, country, problem, development.

Туризм – один із видів соціально-економічної діяльності, які є надзвичайно вразливими до криз різного походження. Зокрема, це стихійні явища, пандемії, політичні та економічні кризи, збройні конфлікти. Вони в значній мірі впливають на дестабілізацію ситуації всередині країни. Хоча це стосується і в'їзного, і виїзного туризму, найбільше через це потерпає саме перша із вказаних форм туризму. Привабливість та створення певних умов для перебування міжнародних туристів є ключовим аспектом розвитку туристичної галузі як загалом, так і як сфери економіки країни [2].

В'їзний туризм – це діяльність іноземних мандрівників, які відвідують певну країну з метою відпочинку та рекреації. Він займає вагомую частку в економічному розвитку багатьох країн світу. Крім того, це ефективний інструмент культурного обміну та міжнародного співробітництва. Але, основними перевагами, в першу чергу, є економічні вигоди. Іноземні гості, які відвідують певні регіони, роблять вагомий внесок в місцеву економіку завдяки тому, що вони витрачають кошти на різні послуги і товари в межах реалізації туру. Зокрема, на транспорт, дозвілля, готелі, кафе та ресторани, на придбання сувенірної продукції та інше. Це дозволяє створювати нові робочі місця, а також відкриває великі можливості для розвитку бізнесу, залучення як вітчизняних, так і міжнародних інвесторів [7].

Для України такий вид туризму допомагає диверсифікувати економіку, а також створити нові можливості для підприємств різних галузей

(обслуговування, логістика, харчування, дозвілля). Важливість в'їзного туризму важно переоцінити. Він забезпечує:

- культурний обмін та презентація культурної та історичної спадщини;
- розвиток загальної і спеціальної інфраструктури;
- популяризацію туристичних дестинацій;
- стимулювання іноземних інвестицій [3, с. 6-7].

В Україні в'їзний туризм займав вагоме місце в економіці країни та приносив значні прибутки останніми роками, про що свідчать статистичні дані від Державного агентства розвитку туризму (рис. 1). Адже це період найбільшого застою та стагнації, пов'язаний з пандемією COVID-19.

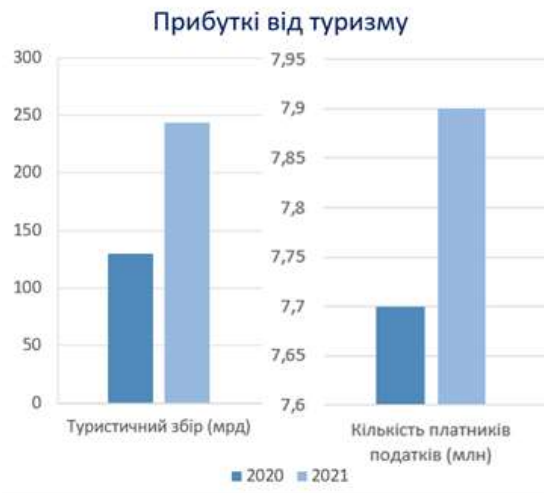

Рис. 1. Надходження до бюджету від в'їзного туризму [4].

Виклики, які взяв на себе туристичний сектор, були надзвичайно важкими, але їх вдалося подолати шляхом пошуку нових можливостей, інструментів та форм проведення дозвілля. Утім, в 2022 р. українській економіці довелося стикнутися зі значно більшими проблемами, коли вона пережила справжній крах.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року в Україну залишило руйнівний вплив на всіх сферах діяльності. Найбільший ефект в перші місяці збройної агресії стосувався економіки, зокрема і туризму. Подорожі на деякий час не просто перестали існувати як один із способів дозвілля та рекреації, але й були надзвичайно небезпечними. Окупація частини східних, північних та південних областей, постійні ракетні обстріли, терор та збройні зіткнення перешкоджали організації і проведенню подорожей, адже не було можливості гарантувати безпеку туристів, що є ключовим аспектом туристичної діяльності. Значно постраждав в'їзний туризм: було зупинене авіасполучення, зачинилася консульства та посольства, закрилися кордони. Міжнародним туристам, які перебували в Україні, радили негайно звернутися до найближчого посольства, а тим, хто

планував подорожі, утриматись від відвідування країни на невизначений термін.

Повний занепад туристичної галузі у період з лютого до серпня 2022 року був безпосередньо пов'язаний з невизначеністю суспільства і не впевненістю у тому, що країна зможе вистояти та протистояти збройній агресії Російської Федерації. Але опір Збройних сил України та інших військових формувань дав можливість багатьом сферам перезапуститися та почати функціонувати для підтримки вітчизняної економіки. Туризм не став виключенням.

Адаптація, мобілізація ресурсів та пошук нових рішень дозволили перезавантажити в'їзний туризм, давши можливість економіці далі працювати та підтримувати джерела фінансування в державний бюджет країни. За статистикою Державного агентства розвитку туризму України через рік після повномасштабного вторгнення, до державного бюджету від туристичної галузі надійшло 383 млн. грн. Порівняно з даними 2022 р., це на 39% менше [5]. Цей показник є підтвердженням того, що туризм зберігся як економічне явище, він адаптувався до сучасних умов, подолавши велику кількість існуючих викликів. Але довготривале перебування країни в умовах воєнного стану призвело до появи певних проблем та обмежень, які існують досі і які будуть існувати в найближчі роки.

З початком збройної агресії в'їзному туризму довелося стикнутися з певними труднощами. Це проблеми, вирішення яких мають глобальне значення, адже на внутрішньому рівні усунути їх буде неможливо. Основна проблема – безпека. Якщо раніше на офіційних сайтах Міністерства закордонних справ іноземних держав можна було побачити рекомендації щодо відвідування України та список найбільш привабливих місць, то зараз перша фраза, яка одразу ж кидається в очі – це: «Travel to Ukraine, including Kiev, is discouraged due to the unstable security environment and an ongoing military conflict. In addition, the entire country is under a state of emergency and martial law has been imposed» (пер. з англ.: поїздки в Україну, включаючи Київ, не рекомендуються через нестабільне середовище безпеки та триваючий військовий конфлікт. Крім того, на всій території країни введено надзвичайний стан і воєнний стан) [6]. В сучасних умовах рівень безпеки для міжнародних подорожей оцінюється як 30 зі 100 можливих. Наприклад, в Афганістані такий показник дорівнює 14, а в Албанії – 75 [8].

Серед інших проблем, які мають не менш вагомий вплив, слід виділити наступні:

1. Проблема логістики. Небо над Україною офіційно закрито з 22 лютого 2022 р. Авіасполучення було зупинено, тому дістатися країни повітряним транспортом неможливо. Окупація південних регіонів та замінування територіальних вод унеможливує використання водного

транспорту, а постійні ракетні обстріли обмежує пересування залізничним та автомобільним транспортом.

2. Проблема розміщення іноземних туристів. Велика кількість готелів, санаторіїв, хостелів та інших закладів розміщення перепрофілювалися на реабілітаційні центри та приймають постраждалих від війни [2]. А до тих закладів, які продовжують працювати для туристів, надаються певні умови функціонування, зокрема, обов'язкова наявність бомбосховищ.

3. Фактор ціноутворення. Собівартість турів до України, зважаючи на підвищений фактор небезпеки, є досить високою.

4. Планування турів відповідно до графіку комендантської години, яка була запроваджена у всіх областях, підконтрольних Україні [2].

5. Висока замінованість території. За даними ДСНС, у Україні заміновано 30% території, що складає близько 174 тисячі квадратних кілометрів [1]. Зокрема, це східні, південні та північні регіони країни, відвідування яких туристами небезпечне.

6. Знищення та забруднення цілих рекреаційних зон, пам'яток культурної та історичної спадщини, заповідних територій, ареалів проживання рідкісних видів тварин. Зокрема, острів Джарилгач (Херсонська обл.), виноробне господарство князя П. Трубецького (Херсонська обл.), біосферний заповідник «Асканія-Нова» (Херсонська обл.), музей Марії Приймаченко з безцінною колекцією витворів мистецтва (Київська обл.), музей Г. Сковороди (Харківська обл.), національні парки «Олешківські піски» і «Нижньодніпровський» (Херсонська обл.) та інше. Найбільш велика техногенна катастрофа з часів вибуху на ЧАЕС – підриг дамби Каховської ГЕС (Херсонська обл.) значно вплинула на екологію південних регіонів України. Крім величезних збитків, були повністю знищені тисячі гектарів унікальних та заповідних зон, що унеможлиблює розвитку екологічного, зеленого та активного туризму в найближчі роки.

7. Організація страхування. Міжнародним туристам, які прагнуть відвідати Україну, часто не надають повноцінного страхового пакету через підвищені ризики.

8. Окупація східних та південних регіонів. Території, які не є підконтрольними українській владі, є потенційно небезпечними для відвідування іноземними туристами. Крім того, це також є порушенням Конституції України, Кримінального кодексу та низки інших законів України.

Територія України має надзвичайно великий потенціал для розвитку в'їзного туризму. Але у 2022 році галузь зазнала значних потрясінь, зустрілася із викликами, які ускладнюють проведення туристичних подорожей. Напружена військова ситуація, руйнування інфраструктури, закриття повітряного простору – це лише невелика кількість тих проблем, з якими довелося стикнутися вітчизняному туризму в умовах воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андаліцька І. Заміновано 30% території України: у МВС розповіли, як усуватимуть загрозу. URL: <https://www.unian.ua/weapons/u-rozminuvanni-teritoriy-ukrajini-zadiyut-bezpilotniki-shcho-viyavlyatimut-vorozhi-mini-mvs-12266343.html>.
2. Зарубіна А.В., Сіра Е.О., Демчук Л.І. Особливості туризму в умовах воєнного стану. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>.
3. Кудли Д.Ю. В'їзний туризм та методи його стимулювання в Україні. К.: Київський національний лінгвістичний університет, 2023. – 37 с.
4. Офіційний сайт «Державного агентства розвитку туризму». URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
5. Подорожі навіть під час війни: інтерв'ю з головою Державного агентства розвитку туризму. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/my-ie-buly-y-budem-informatsiynny-maraton/podorozhi-navit-pid-chas-viyny-interv-iu-z-holovoju-derzhavnoho-ahentstva-rozvytku-turyzmu>.
6. Guía de viaje de Ucrania: Todo lo que necesitas saber para visitar Ucrania en 2023. URL: <https://es.ivisa.com/ukraine>.
7. Kochar D. The Economic Benefits of Inbound Tourism: Boosting Local Economies. URL: <https://www.longdom.org/open-access/the-economic-benefits-of-inbound-tourism-boosting-local-economies-99108.html>.
8. ¿Qué Tan Seguro es Viajar a Ucrania? URL: <https://www.travelsafe-abroad.com/es/ucrania/>.

Науковий керівник: кандидат історичних наук Макієнко О.А.